

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő 's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik 's pontosan közöltetik.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (névmagyarosítás; előléptetések; Széchenyi István gr. gyógyuló félben; városi szerkezet; budapesti napló: ujdonságok, irodalmi hírek, játékszini krónika, 'sat; magyar nyugpénztézet; a pesti szegény gyermekórházi egyesület; pestmegyei takarékpénztár; a pesti protestans főiskola tárgyában; Bácsmege (G. család nemességemmitési pöre, megyei körlevelek 'sat.); Sárosmege (költészetési viták, levelezések, 'sat.) Gömörmege (az adószedők csak most esketteknek föl, a zsidók kizáratása iránt fölvilágosítás kérétek; 'sat.) Aradmege (a Tököllyféle végrendelet ügye, 'sat.)
 Amerika (Északamerikai elüő üzenet a congressushoz ' mexikoi és középamerikai hírek.)
 Spanyolország (ellenkezés Espartero és a ministerség között.)
 Anglia (szerencsétlenség Irlandban.)
 Franciaország (Berryer kolostorba készül.)
 Olaszország (az Etna kitörése.) Ertesítő.

Magyarország és Erdély.

Őcs. 's ap. kir. föls. Preiszgauer Károly Jászberényi gyógyszerésznek ezentul „Áray“ magyar hangzatu név viselhetését legk. megen gedni méltóztatott. —

A' nm. m. kir. udv. kamra a zombori kir. kam. igazgatóságánál 's bácsi kam. uradalmakban alapított lajstromzói hivatalra Sommer József igazgatósági irnokot; a kiadói 's iktatóira Bieliczy Károly 's Wolf Józsefet; a kis sztapári kam. tisztartóságra ideigleni kasznár Keresztes Györgyöt; a községi 's árvák számadási számvevőségére eddig kupuszinaí kam. ispán Garay Ferenczet; végre a benyuszi kir. bányász-kamrai erdőszhivatalra lybeti kir. kam. erdősz Grunich Károlyt 's ez által megürült lybeti erdőszégre hliniki ideigleni k. kam. erdősz Haszlinger Vinczét alkalmazá.

Örömmel jelentjük, hogy m. Széchenyi István gróf ur, ki a' mult hó utolsó napjaiban az ó-budai hajógyár-'s kikötőbe—hol jelenleg már tizenhét gőzö telet—tett kirándulása következtiben áthúlvén e' f. hó's év kezdetétől fogva fájdalmas gyomor- és máj-göresben szenvedett—hála jó természetének és orvosá (almási Balogh Pál ur) ügyes és szorgalmas segedelmének—már gyógyulás útján van, 's ennél fogva remélünk alapos okunk van, hogy nem sokára több érdekes cikkeivel szolgálhatunk nagyérdemü Olvasóinknak.

Városi szerkezet. Mindünnen halljuk: a' városoknak új szerkezetet kell adni. Még a' mázsálva maradó, 's fontszámra haladó Világ is megismeri az e-résztli változtatás, vagy ha e' szósértő, javítás szükségét. Nem emlékezem, a' Nemz. ujság nyilatkozott e, 's hogyan e' tárgyul; azonban fölteszem, hogy világi bajtársával nem fog ellenkezni. De bármint vélekedjék is, a' közvélemény bizonyon nélkül 's ellene is tisztán fog nyilvánulni a' városi szerkezet-javításnak szüksége mellett. Én itt csak a', mikint' kérdéshöz akarok szólni. Ha széttekintünk a' városi szerkezetben teendő javításokon, legelső kívánatul a' nemzetiség ötlük föl. Nemzeti testületekké kell alakítani a' városokat, ha törvényhozásunkban, ha igazgatásunkban az öszill*) nem akarjuk zavarni. Tehát a' városoknál minden magyar nyelven tárgyalassék, törvénykezésben úgy, mint politikai igazgatásban, írásban úgy, mint szóbeli előadások 's tanácskozásokban haladéktalanul a' magyar nyelv hozassék be. Említendő sem volna e' természetes követelés, ha sajnós tapasztalás nem tanusítná: mikint' némely városinkban a' közügyek diák, másoknál épen német, 's csak egy résznél tárgyalatnak magyar iratokban, 's hogy a' tanácskozás is itt diák, amott német nyelven 's csak néhány folytatatik magyarul. Több mint félszázad óta e' nemzet folyton nyilvánítja törvényei által abbéli akaratát, hogy a' magyar nyelv, 's egyedül ez legyen a' közigazgatási, 1830. óta hatályosb eszközök is vétettek már használatba; 's nincs nem lehet meglepve senki, ha a' magyar nyelv valahára természeti helyét elfoglalja. Ha volna e' részt valami meglepő, csak az lehetne, hogy ez sokkal előbb nem sükeresítettet. E' közkívánatot megérthet mindenki 's a' ki ekkor meg nem érté, nem fogja megérteni soha.

*) Harmonia itt: öszill, 's nem öszhang. Sokban van harmonia (öszill), miben egyetlen hang, tehát öszhang sincs. Harmonia a' részek öszszelése.

E' közkívánatul legkisebbet engedni, okvetlen teljesítésének parancsát bármilyen időre tovább halasztani, nem kimelés de menthetlen gyávaság volna. Nem eléggé világosak e' a' nemzetiség elleni több oldalruli törekvések? Ezeket elnézés, vagy létlenség által erősíteni akarjuk, akarhatjuk e? Lehet e' kilátásunk, hogy hanyagságunk rosz következményeit kivülünk más bárki is helyreigazítsa? vagy mulasztási vétkeinkért ne sujtson, hanem elősegítsen az ég? Hogy várhatnók ez utóbbit? Ubi ignavia te tuosque perdideris, deos nequidquam implores; irati infestique sunt. Avagy ki leplezi le a' jövődőt? ki tudja mi jó vagy bal sorsot (szervet)int föl e' nemzetre a' következő kor? Ember csak multat, és jelent foghat föl voltakép: mi ezeken tul van, azt sűrű homály rejti gyenge szemei elől. Quod adest memento componere aequus; caetera fluminis ritu feruntur. Öseink példáján eléggé okulhatánk már. Valahányszor ök elmulaszták tenni, mit a' haza biztosítására az idő kívánt, szenvedett e' hon a' mulasztás vétkeért, — tanulságul az utódoknak, hogy a' természet által előnkbe irt önfentartási törvényt teljesítnünk kell, nem teljesítnünk vész nélkül nem lehet. És fön-tarthatja e' magát, fönállhat e' nemzet nemzetiség nélkül? Bizonyon nem. Nem is lehet tehát kétség, hogy nemzetiségünk biztosítása teendünk alphája. És a' közvélemény már eziránt határozatlan nyilatkozott, 's olly közkívánatul alakult, minek ellenében egyebet nem tehetni, mint annak hódolni. Ki ettől vonakodik, nem méltó a' hon jótéteményire. — Második kellék a' városok újja szerkesztésénél nézetem szerint a' nm. kamr. függetlenítés, mi hongyülésleg 's törvényhatóságilag is olly gyakran szóba hozott, közelebbbrül pedig Szabadka körlevele által. — A' kamrai fölügyelés helyetteseül a' helytartótanácsit szokták ajánlani olly alakban, mint az jelenleg a' megyékre nézve gyakoroltatik. E' javaslat-tal nem vagyok egészen egy értelemben. Elmondám a' „megyék“ címü értekezésemben (Jelenkor 89.) mellyet még a' Világ is meglehetősnek mondott, 's tulságosnak nem tartott, hogy azon változtatás után, miszerint a' megyei adó mindenki által vagyon - aránylag fizetessék, továbbá csak az első három napi (népesebb) gyűlésekben, és, ha bizonyos mennyiséget meghalad, két harmadrésznyi szavazati többséggel vethetessék ki, a' nm. helytartótanácsnak fölügyelését a' mostani alakban megtartani fölösleg; mivel nem tarthatni attul, hogy saját erszényünköl bőven tud adakozunk. Elmondám még azt is, mikép ns. Pozsony vármegye még 1723. évben a' nm. helytartótanács azon intézvényére, hogy a' házi adóruli számadás megvizsgálás végett terjesztessék föl, azt válaszolta, hogy a' honi pénztár a' megye tulajdona levén, állapotának megvizsgálása, 's a' számtétnek birálása csak a' megyét illeti, — 's mikép csak többszöri szorgalmazás után, 's némi óvasokkal határozatott el a' fölküldés. Melly ott kimondott elvem a' jelen tárgyra is alkalmazva, nem kétlek kimondani, hogy a' helytartótanácsi fölügyelést a' városok pénztáira nézve — az alább előadandó javítás után, olly alakban a' minöben jelenleg a' megyéknél látjuk, alkalmaztatni nem látom szükségesnek, lehetlennek tartván a' javított kezelési mód után a' mostani visszaélhetéseket. Olly értelemben fölügyelést azonban, minöt minden ország kormányzékének rendeltetése magával hoz, természetesen jónak 's üdvösnek ismerem. De az adói 's gazdasági oldalrul később szólándván, lássuk a' harmadik általános fölvet, mit a' városoknak új szerkezetébe illeszteni nemcsak én kívánék, hanem mikint' az országgyűlési testület, és a' megyék, úgy Szabadka és Beszterceb. városa is ohajtanának. Ez a' nyilván, mind a' törvénykezés, mind a' közigazgatás minden ágaiban. — Ha eddigi törvényink, 's mondhatnók alkotványunk akár belüjét akár szemelét tekintjük, látjuk, mikint' minden intézetinkben, 's helyhatósági öngazgatásunkban — a' semmit rólunk nélkülünk' elven alapuló közrésztvői lángnak piránya 's a' szabadság'érzetébül eredő tökélysülhetési reménynek zöld viránya közé a' nyilvánosság tisztán ragyogó sugárokint löveli szerte tündöklő fehér világát. Avagy nem ezt jelentik e' az 1492: 79. „ut quilibet libere in sedem intrare, ibique perseverare possit“ és az 1723: 58. „palam et publice“

szavai? Nem ezt az arany bullának „teneamur solemnissare“ kitéte? Nem ezt az ország föstületénél, a' hongyülésnél, nyilván tartott tanácskozások? És midön olly alkotványi testületeknek, minök a' városok, ujjaszületéséről van a' szó, nem kívánja e' maga az alkotványi eszme egysége, hogy mindenben az alkotványi alapelveihez alkalmaztassanak, idomittassanak. Ha ezen fölül szemügyre vesszük, mikép a' kor irányánál fogvást a' városokban hihetőleg képviselvi rendszer fog behozatni, úgy a' nyilvánosságot már az is kívánatossáót elkerülhetlenné teszi, hogy a' polgárok hallgatólági részvét által a' közügyek folyamával megismérkedjenek, 's ekint magokat városi képviselőkké előlegesen kiképezhessék. Egyébiránt mellözve annak bővebb fejtegetését: milly célszerű tanodája a' nyilván a' közéletnek 's erénynek, csak azt érintem még, hogy minden szabad országnak egyező itélete szerint a' nyilván olly tényezője az alkotványnak, mi nélkül ez képzelmi árnyék, melly a' világosságnál semmivé lesz. — Negyedik fölve a' városi rendezésben szerintem az, mit minden közigazgatási testületre kívánék alkalmaztatni, hogy t. i. a' törvényes ügyek elitélése választassék el a' politikai tárgyak kezelésétül. Mert bíróság, rendörködés, adóügy, jótékonsági intézetek, út-'s hidepítés, 'sat. 'sat. olly különböző ismérteket kívánunk, minök csak fölötte ritkán egyesülnek egyes emberben. Hogy tehát az említett, és egyéb közigazgatási ágak jól 's célszerűen kezeltesse, szükség azokat külön tisztviselőkre bízni, még azért is, hogy érkezésük legyen a' reájok bizottakban pontosan eljáráni, 's el legyen zárva a' (most gyakran nem alaptalan) mehetség, hogy egyenmü foglalatosságban el nem járhatnak, mivel időjüket másnemü igényli. Ehöz járul azon már többször említett, de soha eléggé nem ismételtetö országlati alapelv, hogy az ember mindeu erővel, minden hatalommal vajmi hajlandó levén viszálni, ugyanezért egy kézben többnemü hatalmat öszpontosítani, úgy a' rend, mint a' szabadság érdekében merőben ellenkezik. A' gyalró ember különös kisértet nélkül is hamar és könnyen hibát ejt. Erre, még alkalmat, 's ugyszólva ingert nyujtani vétek. [Vég.k.]

Budapesti napló. A' mult hét végén kissé megkeményedett az idő, minek következtében Dunánk budai részét csakhamar sűrű jégtáblák boríták; mult vasárnap mindazáltal annyira meglágyult az idő, hogy a' folyam egészen megtisztult 's a' közlekedés kényelmesen eszközöltetik a' hajóhid helyén. — Néhány hét előtt Budán a' ráczváros egyik ugynevezett gyanus házában véres verekedés történt a' sebészek és mészárosok közt, igen csodálatos, hogy e' tán különben némi mesterségi rokonságban élő urak nem tudtak békésen meggegyezni. — Néhány nap előtt a' város kellő közepén, délután öt óra felé egy kisasszonyt megrabol-tak, ki szabályánával haza sietett. Ha már most is illy vakmerök számtalan dologtalan naplopóink, mit fog-nak majd tenni, ha tán a' növekedő hideggel még szükségük is emelkednek? — Bartay ur, nemzeti színházunk igazgatója jelenleg Bécsben van, 's énekesnőket törekszik szerezni nemzeti színházunknak; mondják, hogy alkalmasint Mayer kisasszonnyal fog szerződni, ki magyarul tud, 's körül egy hajdani színház igazgatónk azt akará elhitetni a' közönséggel, hogy nem is létezik. Ez énekesnőt jó nyereségnek hiszszük. Szinte hire jár, hogy B. ur a' jelenleg Bécsben mulató francia színészeket is le akarja néhány előadásra hozni, de ez alkalmasint csak tréfa, mert ugyan megjárna a' szegény magyar nemzet, ha előbb még francziául is kellene tanulnia, hogy a' nemzet színházában mulathassa magát! Nem, nem, mi ezt nem hiszszük, B. ur alkalmasint jobban érti állása jelentőségét, hogy sem illy balfogást lehetne róla föltennünk. — A' budai tud. egyet. könyvnyomó intézetben megjelent a' Kisfaludy-társaság Regénytárának 4dik kötete, melly „St. Roche“ 2dik részének folytatását hozza. Az 5dik kötet még e' hó folytatásban fog megjelenni, hogy a' t. közönség minélelőbb egészen bevégezze birhassa e' jeles regényt. Ugyanott jelent meg a' Szinmütár 37dik füzeté, mellynek tartalma: „Svatopluk“ eredeti történeti dráma 5 felv., írta G a l József, a' „Pelekesi notárius“ szerzője. — Nemzeti szinpadunkon f. hó

6kán először adaték: „Kinizsi“ eredeti vigj. 3 felvon. Szigligetitől, e' vigjáték 1842ben az akadémiai másodjutalmat nyerte el, 's a' közönséget igen mulattatá; 7dikén „Oskár“ vigj. 3 felv., ezt követé Veszter zenésztársaságának előadása 3 szakaszban; Thury magyar táncza valóságos botrány vala; lábainak dísztelen rángatásai kiálhatlanok; az igen nagyszámu közönség elégtelenül hagyá el a' színházat, mert az eljátszott magyar nóták sem nyerhettek tetszést, Rákóczy indulját természetesen kivéven. Valóban kár hogy ezen igen ügyes zenészek jobban nem választják meg nótáikat; Sikán „Tündérlak“ dalj. 2 felv.; 9dikén: „Tudtán kívül kém“ vigj. 2 felv.; és a' főnebbi népzenezés előadása, ismét 3 szakaszban.

Magyar nyugpénztintézet. A' legfelsőbb helybenhagyást nyert magyar nyugpénztintézeti választmány, L o v á s z Endre u. m. helytartótanácsos elnökefe alatt f. hó 6kán tartván szokott félévi ülését, az 1842. második félévi eredményt ezennel tudomásra juttatja. 1842. decemb. végével a' tagok tökéje volt - - - 257,981 fr. 12 kr. az intézet sajátzerü tartalékalapja pedig, mely 1842. jun. utólfján 525,400 forint 10¹/₄ krból állott - - - 532,804 „ 39³/₄ „

Összesen tehát	-	790,786 fr. — ³ / ₄ k.
a' valóságos tagok száma 975re menvén. Ez összeg kamatai az intézet egyéb jövedelmeivel együtt e' félévben 38,780 fr. 46 krt gyümölcsöztek váltóban.		
A' meghatározott nyugdíjakból évenként jár:		
9 tag., 14 özv., — ár., 400 ftjval	9,200 fr. — kr.	
— „ 3 „ — „ 350 „	1,050 „ — „	
3 „ 13 „ — „ 300 „	4,800 „ — „	
1 „ 22 „ — „ 250 „	5,750 „ — „	
16 „ 54 „ — „ 220 „	14,000 „ — „	
5 „ — „ — „ 175 „	875 „ — „	
7 „ 116 „ 1 „ 150 „	18,600 „ — „	
6 „ 1 „ 1 „ 125 „	1,000 „ — „	
14 „ 142 „ — „ 100 „	15,600 „ — „	
2 „ 5 „ 5 „ 75 „	900 „ — „	
— „ — „ 7 „ 62 f. 30 k.	437 „ 30 „	
1 „ 4 „ 16 „ 50 „	1,050 „ — „	
— „ — „ 7 „ 37 „ 30 „	262 „ 30 „	
— „ — „ 20 „ 25 „	500 „ — „	
Ösz. 64 „ 374 „ 57 „ — „	74,025 „ — kr.	
Ide tartoznak tehát a' kezelési kottsegek	-	2,000 „ — „
egész évre	-	76,025 „ — kr.
's így az 1842. második félévre	-	38,012 fr. 30 kr.
korábbi határidőkre szóló járandóságok fejében	-	725 „ 20 ¹ / ₂ „
összesen tehát	-	38,737 f. 50 ¹ / ₂ k.
mit a' — — — —	-	38,780 „ 46 „
levonván, 1842. decemb. végén a' pénztárban marad	-	42 f. 55 ¹ / ₂ k.

A' magyar nyugpénztintézet választmányi üléséből. Budán, jan. 6kán 1843. L o v á s z Endre, elnök. E ö t v ö s Pál, igazgató. V á r f f y Károly, aligazgató. K a j d á c s y Ferencz, tollvivő. —

A' pesti szegény gyermekkorházi egyesület. [Vége.] A' választmányi elnök ur előadván továbbá, a' sorsjátékot kezelő egyedek fáradhatlan 's önfeláldozással járó munkásságát, azok illő méltánylat és köszönettel fogadtattak, ugyszinte Malagetta Antal a' Pesten szállásozó ns Ceccopieri ezred, és Flamm Károly nyugalmazott őrnagyok azon szives készségükért, mellyszerint a' sorsjátékkal összekapcsolott fényes táncmulatság alkalmakor a' budapesti ezredek főnökeitől nagylelkűleg ingyen odaajánlott 4 hangszkar elrendezését 's igazgatását magokra vállalni kegyeskedtek, valamint mindazon e' jótékony ügyet ajándékok, tanácsaik és szolgálati készségök által sikeresen előmozdító buzgó emberbarátnak, kiknek tisztelt neveik jegyzőkönyvileg örök emlékül följegyeztetvén 's tündöklenni fognak az emberszeretet és irgalom fényes lapjain — nyilvános legmelegebb köszönetet szavaztatott az egyesület részéről. A' pénztár kedvező állapotja tekintetéből előterjeszteték továbbá a' már választmányilag is [nov. 28d. és dec. 24d.] megvitattott kérdés: vajjon az intézetnek jelen kedvező körülményei között idején és tanácsos volna e' házvételről gondoskodni? — vagy — miután igen hihető, sőt tekintetbe vevén századunk philanthropicus szellemét, 's főleg ezen intézet iránti minden időben kitünőleg mutatkozott részvétét, bizton remélhetni, miszerint honfiaiink közül egyik vagy másik, kit a' szerencse dusabban megáldott javival, megbarátkozik azon magasztos eszmével, hogy intézetünket — a' beteg gyámoltalan gyermekek ama közhasznú védhelyét — valamely czélszerű 's a' városban fekvő alkalmas telekkel megajándékozza, mint ez a' vakok — és egyéb intézeteknél is történt — a' házvételt még továbbra halasztani? a' vélemények választmányi elnökünk alapos és meggyőző okainak engedvén ez utóbbira hajoltak; mindazáltal egy alváltmány is bizott meg, mely azon esetben, ha időközben találatnék eladandó ház vagy telek, mellyminden megkívántató kellekkel birva az intézet czéljainak tökéletesen megfelelő, és haszon-

nal megszerezhető lenne, erről a' választmányt értesítse, 's ez ismét fölhatalmazva legyen a' házvételbe nagygyűlési helybenhagyás reményében becsátkozni. Ezután 1. 's az 1842ki jan. 9diké választmányi ülésben egyik választó tag által indítványozott tervnek létesítése hozatott szóba, 's általános tetszéssel és helybenhagyással elfogadtattott, mint olyan, melly valamint igen czélszerű 's az intézet érdekeit hathatósan előmozdítani képes, ugy más részről legalkalmasab az azon dícső részvétet mindinkább élesztetni és nevelni, melly eddig munkálatinkat, mint áldás a' jótettet, rögtön követé. Ez indítvány nyomán tehát közlekedéssel elhatározottatott, hogy az egyesület részvényesei közül bizonyos számbul álló hölgykorszoru jelöltessék ki és kéressék meg, hogy hetenkinti felváltás szerint az intézetet meglátogatni és annak belgazdasági felügyelését magára vállalni kegyeskednék. Lehetetlen azon szemlélatomásti sikert és hasznot észre nem venni, melly ezen terv foganatosítása esetében intézetünkre áradni fog, lehetetlen ennek a' legszebb jövedőt nem igérni, mihelyst azt városunk lelkes hölgyei, kikben kétszeres lánggal ég a' mennyei irgalmasság érzete, ápoló gondjaira méltatják. És a' ki ismeri Pestbudának erényes hölgyeit, a' ki tudja 's ki nem tudja azt, ki figyelemmel kísérte intézetünk felvirágzása indítókat, a' ki tudja, az irgalmasságnak mily kiapadhatlan forrásával bir a' gyöngéd női kebel, ha szenvedő embertársai vigaszára, és hajai enyhítésére fölhatat, az osztozni fog intézetünk ezen új és áldáshozó aerája fölötti lelkesedésünkben. Növelve lön ez, midőn a' titkok következő tartalmu iratot olvasott fela' közgyűlés előtt: A' kisdetek pesti kórházát megtekintőnek keblét a' legkellemből érzés fogja el, midőn ezen valóban jótékony intézetben minden lépten a' derék alapítók emberszeretetének legszebb eredményit, a' kisdedet szivből kedvelő dr. Schoepff fáradhatlan szorgalmát, a' gyermekorvoslás körüli tudományos nézetit, a' fiatal segédorvosok csüggedetlen sorénységét, a' gondviselőnök szilárd rend- és tisztaságszeretét, a' szenvedő kisdeteknek a' szelid bánásmód által nyert jeleiben kitünő nyugodtságukat gyönyörrel szemlélheti és tapasztalhatja. Bővebb dícséretünkre e' szép és közhasznú intézet nem szorult, saját elrendezésében alapszik már ennek magasztos léte; de igen is szüksége van még a' szenvedő kisdetek sorsát szivükön viselő emberek segedelmezésire is, néhány asszonyág tehát e' nézetből indulva 's tudván azt, hogy a' jótett bármely csekély is, szívesen fogadtatik, a' végre egyesült, hogy a' kisdetek kórház segedelmezésére természetvényi adakozásokkal járuljon, melly célra ugyanis, küldenek: Komárommegyéből P. assz. 1 bödöny szilvaizt. R. assz. félzsák paszulyt, G. asszony egy zsák lánglisztet, 14 iteze aszuszilvát 's egy bödönyke szilvaizt. Pestmegyéből D. asszony 14 font szappant, 8 iteze aszalt eseresznyt; Sz. assz. két zsák burgonyát, félzsák köleskását 's egy mázsa lánglisztet. Aradmegyéből L. assz. 3 mázsa lánglisztet. Pestről Kő... asszony 12 font rizskását; K. asszony 12 font árpakását, és Szegedről K. E. assz. egy süvegese czukrot, 8 font rizskását. Az adományok noha sok előtt esekélyszerűnek látszanak, de szivből jöttek 's követésre méltók. Közli K. — Nem szükség említenem azon örvendetes benyomást, melly ezen érzékeny egyszerűséggel írott oklevél elolvasása alatt és után melyen meglepé a' kedélyeket, sem azon közhála-érzelmet, mellyet a' jótékony hölgyek által megpendített adakozások ezen új eszméje iránt a' gyűlés tagjai nyilvánítottak. Miután végre Zsedényi Eduárd kir. helyt. tanácsnok és Ha v a s Ignác tolnamegyei főorvos azon kitünő részvétért, mellyel az egyesület ügyei iránt viseltettek, 's joggal remélhetni, miszerint fényes tehetőségeik által annak javát ezentul is előmozdítandják, nm. elnök ur által az egyesület választmányi tagjai közé soroztattak — 's a' választmányának meghagyattott, hogy az egyesületi alapszabályok átdolgozása miatti véleményét f. esztendő aprilben tartandó nagygyűlés elé terjessze, ezen olly érdekes és legszebb remények iránti igényt magában rejtő gyűlés bevégeztetett. Pesten, január 3dikán 1843. Frankenburg Adolf m. k. egyesületi titkoknok.

Pesti prot. főiskola tárgyában.

A' két protestans felekezet egyesült iskolai választmánya gr. T e l e k i Sámuel ő n g a elnökefe alatt f. h. 6kán tartá nyilvános ülését; mellyen számos hallgatón kívül 29 tag volt jelen. A' szükségeseke előterjesztése 's kölesönös értesülések után azon indítvány fogadtattott el, hogy a' kir. föls. jóváhagyása alá terjesztendő iskola-elrendezési, tanítási, és igazgatási tervnek, a' jutalmazott pályamunkákból leendő részletes kidolgozására most mindjárt egy alváltmány küldessék ki. Ennek tagja mgos b. Prónay Albert ur elnökefe alatt: Dobos János, Fáy András, Kossuth Lajos, Nyáry Pál, Pulszky Ferencz, gr. Ráday Gedeon, Schedius Lajos, Székács József, Tatay Endre és Taubner Károly urak. Ugyanezen alváltmányra bizaték javaslatot tenni a' Pesten már létező evan. gymnasiumnak a' közösen felállítandó főiskolávali egybekapcsolatás-módjáról 's fölteréről; ugy szinte részletekre vinni azon általános elveket, mellyek a' tanítók választása, alapítónak adandó jogok 's a' t. körül már eleve kifizettek 's egyházközeletileg is elfogadtattak. Munkálatának eredményéről hírlapok utján a' t. közöns. értesítettetni fog. B. E.

A' Pestmegye pártfogása alatt álló hazai első t. karékpénztár-egyesület, választmányi tagok választ-

sára, számadások vizgálására 's mennyiben szükséges, szabályok módosítására folyó január 15kén reggeli 9 órakor t. Pestmegye nagy teremben közgyűlést tartand, mellyre ezennel minden t. cz. részvényes ur és asszonyágok tisztelettel meghivatnak. Pesten január 7kén 1843. Szalay József m. k. titkoknok.

Bácsbodrogmegyei közgyűlés. (Vége.) 6) Egy igen kényes tárgy került vitára. G. család nemessége megsemmisítésére oldalaslág megesketett tanuk vallo-másinak hitelesítése miatt választm. kívánt nevezettni főügyvédünk, hogy e' vádpanasz ügyben kimerítő véleményt készíthessen. Sokan nyomos okokkal fejtegeték, miként egy testvér megye által kiadott nemesi hirdetvény-level mellett lépvén nálunk e' család a' nemesi jogokba, 's ebben már felsőbb intézvényeknél fogva is megerősítettvén, az előttünk ismértelen vádló egyszerű kérelmére az ez által felkért tanuk, kik ellen talán a' vádolt családnak mint e' tárgyban meg nem hallgatottnak, törvényes kifogása i leendhetnek, meg nem hitelesíthetők; mert ha ezen elv elfogadtatik, bár kiterhetend a' sors, hogy egy kaján vádló nemességének megintatására tanúkkal, kiknek igaztalan esküvése egy megyei hiteles oklevél erejét kétségesíti, föl-lépvén, nemesi szabadsági állása, jóhíre, neve veszélyeztetik, innét tehát a' vádlót panaszának, vagy leg-felsőbb helyen leendő fölterjesztésére, vagy Nógrád vármegyénél, hol a' hiteles nemesi levél kiadatott, orvoslás végetti bemutatására utasítandónak vélték. Másik rész azonban azt vitatá, hogy miután illy álorczás nemesek üldözése 's a' diszes nemesi sorozatból kitérlesztése épen a' KK. és RR. nemes kötelessége, továbbá a' tanuk egy része igen koros levén, ezek elhal-lásával az álorcza bebizonyítása lehetetlenítették, különben is ezen hitelesítés koránsem a' család nemessége megszüntetésére irányoztatik, hanem ennek esz-közlése rendes törvény utján leendő tárgyalandó, sőt a' tanuk hitelesítését kérelmezőnek ebbeli eszedzése meg-seg tagadtathatnék akkor, midőn az oldalaslág vizsgálat nádori parancs mellett intéztetett, a' hangos „Authenticatio“ hitelesítés sürgetésére elnökileg kimondatott a' többség kívánata, 's hitelesítés-tételre választm. nevezetett. 7) Nádor ő fenségének a' vakok intézete pártolására buzító levele aláírások gyűjtése végett szolgabíráknak kiadati rendeltetett, a' pártfogási ajánlás szívére köttetvén. 8) Szerémnek a' vontatók eltörlését jelentő diák levele tudatul vétetvén, sajnálat-tal vevék a' KK. és RR. hogy e' szomszéd megye a' magyar nyelvűről szentesített törvény iránt még most is olly hideg, 's annál érzékenyebben fájt az elmellőzési sérelem, mert tudva van körünkben, miként e' rokon megyében több jeles tisztviselő diszlik, kik a' magyar nyelvben nemesak tudományilag jártasak, hanem azt szónokilag is folyvást beszélik: enyhüle azonban fájdalomk, midőn kijelenteték, miként más két magyar levele jelenleg az asztalon fekszik. 9) Tolnának a' postai levélbér fölemeltetése végett méltó panaszt hangoztató levele, nálunk a' megyei hivatalos levelezés törvény elleni terhelhetése miatt leginkább rokonszenvi pártolást találván, a' követi utasítást tervező választmány figyelmébe ajánltatott. 10) Nyitrának Borsiczky Ignác utó-dai ellen ezek pörben nem állásával a' k. udvari rendelvény ügyében intézett zálogpörbeni végrehajtás hatalomkarrali foganatosítását fájdalmasan jelentő levele a' vitatott országos sérelem valóságának meghányása tekintetéből választmányhoz utasítottat. 11) Zalának rendithetlen hazafi Deák Antal elhunytát tudató érzékeny levelére válaszkban a' részvét rokon érzelmei kijelentetni határozattak. Bács, sirja felé egy fájdalmi könyvet küld emlékül. 12) Szerémnek a' Duna, Száva, és Dráva csatornákali összeköttetése pártfogására fölhi-vő magyar levele választmányhoz ntsaitatott. Szerém Rendei a' magyar sorokért „éljenekkel“ üdvözöltvén, szomszédi 's baráti kezünket örökre fogadják el. 13) Zalának a' zágrábi rut események 's illir pártszakadasi törekvései meggátlása tárgyában figyelmeztető levele e' részben tudatul vétetett azért, mert Turopolya buzdi-tása Bácsból már felirást nyert, azon része azonban e' föl-szólításnak, mellyben a' hivatali levelezés megszakítása javasoltatik, pártoltatásra nem talált. 14) Krassó vármegyének az oraviczai bányász törvényszék eilen német szerkezetű hivatalos eljárása miatt emelt szözata méltányoltatván, választmányhoz utasítottat levele. 15) Torontálnak a' büntető törvénykönyv rendszerét tervező országos választmány munkálata meggyékkel közlen-dését indítványozó levele tudatul vétetett azért, mert egyik táblabíránk hasonértelmű felszólítására már előbb kimondatott, miként Bácsmegye rendei ugy is bizalmasan hiszik, hogy Nádor ő fenségének gondos előfigyel-mét e' nagy fontosságú tárgy sem kerülendi el. 16)

Szerémnek az illir fészengések 's pártmozgalmak ellen nyilatkozó szilárd szövegét 's félhas kijelentését, hogy e' háborgó illir párthoz nem tartozik, szíves örömmel hallottuk, 's e' hazafiai vonzalmat magasztalva becsülni tudjuk e' ns ébrülést. — 17) Torontálnak Károlyváros elleni kifakadása viszhangra találván, e' bűnös fölemelkedés megrovandása iránt választmányunk terve váratik el. Illy botrányos tények méltán boszanthatnak. — 18) Pest a' hangász-egyesületre gyűjtendő segély-áldozatát szöli fel. Szolgabiránk buzgóságától sikert várhatni e' művészeti intézetre. 19) Torontálnak felhívása, hogy az országgyűlési naplónak gyorsírók általi vitele 's rendezése tárgyában Nádor ö fensége kéressék meg, azon kijelentés mellett, miként ennek eszközése a' hongyűlési KK. és RR. jogához 's köréhez tartozván ezek lelkesedésétől várhatni ez ügyben sikerülést, választmányhoz utasított. 20) Kézsmárk városa isméretes levele választmányhoz utasított. 21) Előkerült Rajacsics József karloviczi érsek 's metropolitának diák levele, mellyben beigtatási ünnepejére szívesen meghija Bács KK. 's Rendeit. Ohajtottuk vala, hogy mint honpolgár 's itteni közbirtokos magyar levéllel örvendeztetett volna meg első találkozásakor, hiszszük azonban, mikint ezenneli ohajtásunk teljesülést nyer jövendőre, e' reményben üdvözetet küldünk tiszteletünk jeléül. A' sorozati tárgyak között 22) előkerült a' bajsai község azon folyamodására, mellyben ez a' helybeli ágostai vallású lelkész 's tanítót mint tulajdon telket bírót — úgy néhány papi nemes — praedialistákat — a' jobbággyokkal egyenlő köztérhek viselésire szoríttatni könyörgött, főügyvédünk véleménye, mellynélfogvást az említett lelkész a' nemesekkel egyenlő jogúnak vétetvén, csak ezek törvényszerinti terhei viselésire szoríthatónak véltük; a' tanító ellenben, és papi nemesek a' jobbággyokkal egyenlő állásba soroztatni javasoltatott. Ezen ügyészi vélemény pontratra elfogadtatott. 23) Napfényre került a' pörök sötét országából egy nyilvános adóssági pör, melly mintegy 26 év előtt pétervárad várparancsnok báró Pömler hitvese által R. akkori szolgabíró ur ellen indított, 's miután mintegy tíz évig a' kifogási pörlepeszlet minden változásin keresztül jutva ítélettel bezárattat, azóta mindig a' végrehajtás nehézségétől szenvedte. Nem leend főlöleg e' pör vázolatát előterjeszteni, hogy a' honi törvény avassága 's a' végrehajtási cikornyák fokozatai kiténjenek. A' bárónő elad R. urnak a' szent tamási határban mintegy 160 láncc földet 2200 □ öllel számított, ugynevezett szállással, egy nagyobb lakkházzal 's ehöz tartozó gazdasági épületekkel együtt 52,000 fton, R. ur fizetési határidőt kötelez az eladó bárónőnek. A' kötelezvényi határidő elmúlt 's a' vevő nem fizet. Pör kezdetik. Az ítélet tíz év után kimondatott. A' végrehajtás kezdete. A' végrehajtó szolgabíró a' nyertes félnek egy a' pörbeli földek végén a' Ferenc csatornához közel álló R. ur által legfeljebb öt ezer forintot épített magtárt, bácsiasan hambárt, állítólag évenként 3000 forint haszonbér-hozót 63,000 forintban kíván átadni. Hallottatok é uraim? szerencsésebb vételt? — R. urnak megmarad a' ház, 160 láncc föld, 's még az eladó bárónőnek hambári váltáság fejében 9000 forintot kellene fizetni. Boldog szerzemény! ritka szerencse! — Most végrehajtási igazításra új pör támasztatik. A' szerencsés vevő húzza folyvást a' hasznokat 's nevetve élvezi a' csillagzati örömidőt. Kimerit minden pörorvosló módot 's menedéket. A' bírói parancsok egymást váltják föl. E' közben a' felpörös bárónő kihál ez árnyékvilágból. Leánya báró Vlasics Ferenc horvátországi bán hitvese lép a' sorompóba. Ismét kezdetik a' végrehajtás. Sok akadály gördül közbe. R. ur hitvese hozományi pörbe rántja férjét a' vevőt. Sebesen kimondatik törvényszünet alatt az ítélet 's még sebesebben hajtva végre, a' vagyon legnagyobb része R. ur hitvesének hozománya fejében birtokába juttatik. 'S így a' gordiusi csomó kettő metsetvén, a' főmaradt kisebb földrés a' második bárónőhöz visszakerül, ki a' főmélt. udvari kancelláriához folyamodván, a' pör ide fölkeretik; mielőtt azonban a' nagy halom felküldetnék, R. ur meghallgatni határozatott. Most a' pör felküldés végett behozatik, de az eredeti folyamodvány az iratok közül mikép? 's hol? az napfényre nem derülhet, eltévelyedett 's tekintőleg elveszett, 's így R. ur nem adhat nyilatkozást. Milly vége leend a' szomorú játéknak, erről a' végkimenetelkor szólандok. — 24) jövő évi január 16án kisgyűlés, 's két hétig polgári törvényszék, febr. 16án fenyítőszék, martius 13án közgyűlésünk leend. A' marhahus fontja 11 kr. maradt. S e b ö k.

Sárosmezei közgyűlés. Sárosból dec. 30dikán. F. h. 12kén főispáni elnöklet alatt tartott Sáros vár-

megyének közgyűlése. Gyűlés, mellyről elmondhatni: hogy azt az elnökség böles vezérlete a' KK. és RR. pedig komoly figyelmé és alkotmányos tanácskozásai bélyegzék és kísérek. Elnöki beköszöntés után a' fenálló megyei végzés értelmében felolvastattak és hitelesítették legelőbb az időközben tartott kisebb gyűlések jegyzőkönyvei. Melly alkalommal a' szandeczi kerületnek megkereső levele következtében, mellynél fogvást a' katonáskodás alól elvonult 's állítólag e' megye körében tartózkodó ottani zsidó egyedekeket, születésük helyére visszautasíttatni kéri: tapasztaltván az, hogy szomszéd Gallicziából számosabb zsidó család e' megye körébe vándorolván be itten tartózkodik, később pedig tetteleg letelepszik; miután illetően bevándorlások az 1840: 29 t. cz. rendeletével összeütközének, arra nézve egy választmány lön megbizva olly utasítással, miszerint a' zsidók bevándorlása 's azoknak milly idő alatti honosulása iránt, a' fenálló intézvényeket és megyei határozatokat összeszedvén, azok nyomán, a' járásbeli szolgabírák által milly módon követendő eljárás iránt véleményes tudósítását adja be. A' nm. m. k. u. kancellária parancsai és a' nm. k. h. tanács intézvényei fölvtétele után olvastattak az ország némelly törvényhatóságának ismeretes körlevelei: mellyek is előleges tárgyalás végett a' már két év előtt kinevezett küldöttséghez [melly azonban ez időig össze sem ült] utasítottak. — Továbbá felvetett a' folyó 1842/dik évre a' honi pénztár lehető kiadásainak előleges terveze; melly a' lehetőség mérsékelte, mert e' megye rendei legszentebb kötelezéseknek nézik minden alkalommal az adózónép terheit enyhíteni. Ennek tanúságát kivált a' megyei táblabírák koszoruja ezuttal is bebizonyítá, mert ámbátor azon indítvány: hogy a' törvényszékeken bíraskodó táblabírák napdíjak nélkül járjanak el ebbeli hivatásukban, némellyeknek ellenkezése miatt ezuttal elmellőztetett, mégis a' megyei táblabírák B. E-nek felszólalása következtében, a' törv. székekrei pontos eljárásra, és ingyeni bíraskodásra, — írásban — olly számosan kötelezék le magukat, hogy azokból 10 törvényszéket is lehetne alakítani. — Az adó-rendszer — noha már küldöttségileg megrostáltatott — ismét csak jövő közgyűlésre halasztatott el, melly — szeretjük hinni — megint főispáni elnöklet alatt tartatandik. Ugy szinte az utak töltése és javítása körüli intézkedések is azon időre halasztattak el, midőn a' megyei főispán azokat személyesen megjárandja és szemlélteti. — Közretétezt még ezen gyűlésünk alatt hivatalos jelentése azon választmánynak, melly megyei főispán ö nagysága által a' megye adózáji javára ajándékozott 2000 pfgó forintnak mi célra leendő fordítása tárgyában mult közgyűlésünkben kiküldetett, e' mennyiség a' megye tömérdek szükségeihez képest több ágazatra osztott és a) népnevelés előmozdítását, b) a' börtönök javítását, c) a' tűz- és jégkármentesítő intézet fölállítását, d) takarékmagtárak megalapítását, e) a' középponti kórház fölállítását steff. tárgyalta; de épen mivel annyi a' szükség, főispán ö nagysága oda vélekedett, hogy ezen pénz bővebb 's az idő szükségéi által kifejlendő intézkedésig kamatozzon, mi hártázzát is lön, a' tökélet K. J. gr. kamatra felvenni sziveskedvén. — E' gyűlés alatt a' megye szükségeire megkívántó anyagok, kelmék és szerek mennyisége, árcsökkentés után megszereltetett és az adózóra e' részben is tetemes haszon háramlott. Ezután a' m. főispán némelly kinevezéseket tön és gyűlés hatod napján tőlünk bucsut vett. —

Gömöri közgyűlés. A' mult dec. hónapban tartott utolsó évnegyedes közgyűlés nevezetesebb tárgyai ezek valának: 1) A' gyűlést elnök alispán a' megye belállapotának előterjesztésével kezdé meg, mellyet a' RR. jó rendben tapasztalván lenni 's annak eszközöltetését főleg az előterjesztő ur buzgalmának tulajdonítvau, köz megismerésüket jegyzőkönyvileg fejezték ki. 2) A' megürült eskütti hivatal felkiáltás általi választás útján tölletett be, mi azonban corteskedés nélkül történt meg. 3) A' nm. h. tanács egyik intézvénye adószedőinket fölesketni rendelvén, azok 's a' főpénztárnokok, mivel eddig fölesketve nem valának, rendszerintköz alkalmazott 's nem épen a' leküldött esküforma szerint fölesketetni rendeltettek. 4) Ugyancsak a' nm. h. tanács másik intézvénye a' zsidóknak megyénekből történt kizáratásáról fölvilágosítást kérvén, az előterjesztetni határozatott; megyénk ugyanis magát az 1840: 39. czikk 1 §a által kivett helyek köze 14 sző többséggel számítá. 5) Zalamegye felszólítása az illir hősök kicsapongásai ügyében egész terjedelmében pártoltatott 's Zagrám megyével a' levelezés is megszüntetett. A' fels. elibe terjesztett felírásukban a' RR. jogositva érzék magokat a' naponkint mindin-

kább zavarodó politikai viszonyokat emelni ki annyival inkább, mert utolsó felírásuk óta Európa egyensulya mindinkább ingóbbá lön 's hazánk tövében sz. koronánk jogigényei fölött vésvihar látszik tornyosulni, 's a' magának ott tulnyomóságot szerezni törekvő hatalom léptei folyvást komolyabban érdeklék nemesak hazánkat, sőt az egész ausztriai birodalmat is. 6) Andrassy Károly gr. a' nemesi banderiumok létegesítését országgyűlésileg indítványá elrendeltetni; mi annál nagyobb készséggel pártoltatott, mivel Gömör megye ezt eddig is majd minden orsz. gyűlésen sürgette, 's ezen határozat pártolására valamennyi hatóság fel fog szöliittatni. Igen örvendetes tünemény, hogy az indítvány főrangú férfitől eredt 's hajól emlékezem, Győr megyében is gróf tett hasonló indítványt, mi annak tanujele, hogy e' nemzet férfaiában a' harcias szellem még egészen nem hamvadt el. Az erkölcsi szilárdulást minden oldalról ajánlgatják, de én azt tartom, hogy a' kettő karöltve jár, 's a' testi elpuhulás gyakran megmérgezi a' lelket is. 7) Veszprém által küldött mezei rendőrségi könyvecskéből minden helység számára 10 példány rendeltetett. 8) Tolnának a' postabér felugratása tárgyában felszólítása itt országgyűlési utasításra nyújtott alkalmat. 9) Pozsonynak országgyűlési szállítások iránti levelére válaszoltatott: miszerint e' megye ohajtása az, hogy az orsz. gyűlés fővárosunkban tartassék 's ezen ohajtás pártolására Pozsonymegye is felszöliittaték; egyébiránt a' szállítások fizetése iránt követelünk utasítással el fognak láttatni. 10) Kézsmárk, Eperjes és Szatmár városok körlevelei a' választmánynak adattak ki, 's kidolgozás végett hozzá utasítottat még aljegyzőnknek a' mezővárosok elrendeztetése iránt tett indítványa is. 11) A' megyénkben alakítandó fiók-gazdasági társulat elrendeztetésére megbízott választmány beadott véleménye szerint az kezdetben csak lötenyésztesre 's gyümölcstermesztésre szoríttatott 's a' választmány javaslatának foganatosítására utasítottat. Lómfutványvásárok helyeül R. Szombat tűzetett ki. Jolsvai tanító Laecz urnak a' m. gazd. egyesülettől a' gyümölcstermesztés körüli érdemeiért küldött emlékpénzt az illető szbíró adandja át. 12) Szíves örömmel fogadtatott Andrassy György grófnak a' megyei kórházra, mellynek helyeért Rimaszombat, Rozsnyó és Jolsva versenyeznek, e' gyűlés alatt küldött 500 pftnyi ajánlata. 13) Első alisp. indítványára a' megyei szükségre kívántató papiros Gyürkyné kebelbeli gépgyárából, melly az iparműkiállításnál is megjutalmaztaték, azon módosítással rendeltetett vétetni, hogy a' papiros tartóságának be nem bizonyultá miatt, ez a' jegyzőkönyvekre még ne alkalmaztassék; a' fegyverek számára pedig a' posztó a' kassai dolgozóháztól fog vásároltatni.

Aradi közgyűlés: dec. 12kén közügyeink felett tanácskozandók munkás jó polgárkint szép számmal sereglenk egybe. Valának tárgyak, mellyeknek érdeke már jó eleve foglalkodtatá soknak eszméjét. Némellyeket nemes buzgalom, másokat boszuvágy, ismét másokat cseles tervök taktikai létesítésének szerencsés alkalmazása gyulasztá fel. E' tárgyak között első renden állott a' Tökölyféle végrendelet is. Részletesbben szölok szíves olvasó, mert e' tárgy majd másfél napot emeszte föl közgyűlésünk drága idejéből. Tököly Szabbas, — koránsem a' históriai híru Imre utóda — töle külön élt nője teljes kizárattal egy Pesten fölállított 's egyedül szerb ifjakat képezöl Intézetet [Maticza] nevezett ki általános örökösének. Az özv. folyamodtára e. alispán ur bírőilag leiltá a' vagyont. Kihirdetettvén azonban az akkor tartott kis gyűlésben a' kérdéses végrendelet, és semmi újabb intézkedés az említetten kívül nem határozatván Cs. P. táblabíró mint az érdeklött „Maticza“ című intézet teljes hatalmu biztosa a' már időközben az özvegy ügyviselője által elfoglalt vagyonba helyezte magát. Az özvegy legfelsőbb helyre folyamodék. És jöve három kir. leirat, mellyek az özvegy visszahelyezési kérelmére, és az erőszakos elfoglalás törvényes megboszulását felhívó panaszára keltenek, 's mellyek az esemény véleményes fölterjesztését parancsolák. És lön feszült figyelem a' képzelt harcias jelenet előtt, és az özvegy képviselőjére függesztettek szemünk: 's ime kérelmének első részétől elállását nyilvánítja 's egyedül az erőszak törvényes megtorlatását tartja fen. Zaj és csudálkozás hullámozta át azokat, kik a' nemzetiségre nézve ezen kárhuzatos irányu intézet fenállásához nagy alapot nyújtó roppant örökösödés meggátolhatásán vivandottak. — Fenmaradt csak az e r ö s z a k o s elfoglalást tárgyazó panasz. Itt háromfelé terjedt actiózási akaratunk. Cs. P. táblabíróra, ki elfoglalá a' vagyont, D. J. főbíróra, ki e. alispán ur eltöltöl intézését kötelelessége szerint megtartani nem akará, és Arad városára, melly a' nemesi vagyon erőhatalommal elfoglalásával megsértette a' megye hatóságát. Ugy de Cs. P. táblabíró nem lehetett megactiózni, mert ő a' főbíró hitelesnek ismert jelentése szerint nem erőszakoskodott, midőn elfoglalása némelly komolyabb szándok nyil-

ványítására sikerült; illető főbirót szinte nem: miért nem? ez tudomásom kívül van. Pedig ő maga sem mondá, hogy nem szegte meg alispán ur parancsát, vagy a lehetőségig védelmezte volna azt. Kit actiózunk tehát meg? — senkit. — Prodivit ridiculus mus. De hogy még is legyen valami sikere majd másfél napos küzdelmünknek; a városi tanácsot dorgáltuk meg érdem szerint, melly a hármás elfoglalás legelsőbbikét fegyveres erővel tettlegesítette, és vérengzést okozott botrányos kihágása által 's a nemesi javaknak körén kívüli elfoglalásával megyénk jogai letapodására fellépni nem iszonyodott. Ezen tettét sokan értetlenségnek, mások önhatósága körét nem ismerésnek keresztelék: mindazáltal mégis felirunk, hogy a város tanácsát ő felsége cassálni méltóztassék. Mi fog történni későbbben e megyénk jelen politikai világában nagy szerepet játszó „Maticza“ intézettel, annak idejében közölni el nem mulasztom; elég hozzá, hogy jelenleg ismét közünkbe szórta a vizsaly üszkeit, és a közlőgö követváltásztás mérlegébe nagy súlyt vetett.

(Vége következik.)

Amerika.

(Éjszakamerikai elnök üzenete a congressushoz. Mexico. Középamerika.) Washingtonban a congressus dec. 3án nyitattván meg, hozzá Tyler elnök szóka szerint üzenetet küldött, mellynek tartalma ezekben öszpontosul: Külpolitikára nézve legközelebb az Angliával kötött szerződést érintve, panaszkolja, hogy a szerződés az Oregon-vidék miatti villongást nem szünteté meg, mi azért halasztaték el: hogy az éjszakeleti határkérdés minél hamarabb igazittassék el. A hajómotózási kérdésre nézve azon régi amerikai elvet tartja most is az üzenet, miszerint az egyes. statusoknak mindig van hatalmok törvényeik önálló kezeltetésére 's lobogójoknak rabszolgakereskedésseli visszaélések elleni mególtalmaztatására. A Mexicovai viszonyokat a követelt kármentesítésre nézve kibékülteknek rajzolja. Belpolitikára nézve Tyler a vámjegyzéket megváltoztatni javasolja 's mérsékeltebb vámszabást javasol. Legnevezeteseb azonban, hogy az elnök jövőre is a mult évi finantztervet ajánlja. Végre panaszkodik, hogy a kormány nem vala képes a congressustól megengedett 12 millió dollar kölcsönt Európában megszerezni, nem említi azonban: mennyit velt fel belőle saját birtokában. — Az egyesült statusok és Mexico közti vizsaly, miként az elnöki üzenetből is látható, kiegyenlítés pontján van, mivel Mexico arra kötelező ma-

gát, hogy a tőle követeltett összeget évnegyedkénti 1/20 rész fizetéssel rovdandja le, 's kezességül a mexicói vámokat kötö le. — Canadai hírek szerint a főkor-mányzó sir Ch. Bagot veszélyesen beteg. — Franciaországban ohajtás keletkezett a panamai földszoros át-metszetésére, mire nézve igen örvendetes volt Humboldt Sándor előadása az akademiában, miszerint az előmunkálatokat nem remélt szerencsével folytatják. Az Uj-Granada által felhatalmazott csatornatársaság a földmértést már elvégzé, mellyből kitetszik, hogy a Cordillerai hegláncz nem keresztbe futja át e földszorost, hanem közte igen kedvező fekvésű völgy van, sőt az átmetszésnek 3 könnyen szabályozható folyam is kedvez, ugy hogy a tulajdonképeni csatornaásás csak 12 mérföldre fog terjedni, 's a csatorna mégis 49 mfd hosszú leend.

Spanyolország.

[Ellenkezés Espartero és a miniszterség között. Elegy.] Espartero még Sarriából írott parancsot küldte Madridba a cortes elosztatása végett: a miniszterség mindazáltal határozottan ellenzé a rendszabályt és Zumalacarreguy egyenesen kimondá, hogy inkább kész a miniszterségből kilépni. Igen kíváncsiak most a fővárosban, hogy vajjon a miniszterség vagy Espartero fog é győzni? — A spanyol sajtó folyvást legnagyobb ingerültséggel gáncsolja a kormányt a Barcelona ellen foganatosított rendkívüli szigor miatt; a tartományi hatóságoktól ellenben számos szerencseki-vánó föllirat érkezik ez ügyben a kormányhoz, mi azt látszik tanúsítani, hogy a rohanva haladó párt nyilvános közlönyei nem mindig fejezik ki a közvéleményt. — Valenciában nagy ünneppélylyel fogadák Espartero a hatóságok. —

Anglia.

[Szerencsétlenség Irlandban. Elegy.] London, dec. 29én: „Galvayben karácson napján nagy szerencsétlenség történt; reggel ugyanis mintegy hatezer ember gyűlvén össze istentiszteletra a kath. templomban, recsegés hallatszott, mi a karzat lépcsőinek lerokadásából származott, 's annyira elrémíté a közönséget, hogy mindenki azonnal nyakra före az ajtók felé tódult, 's így az iszonyu tolongás következtében mintegy ötven ember veszté életét. A szerencsétlenek jobbadán a dolgozó osztályhoz tartoznak. — „Bellona“ ansztriai fregát, ellenkező szelek miatt még mindig Spithead

körül horgonyoz. Fridrik cs. kir. főhg számos nagybecsű ajándékot osztott el az angol kikötői személyzet közt, melly mindig legnagyobb megelőző udvarisággal viseltetik ő fens. legénysége iránt. — A khinai hadsereg tisztjeinek nagy részét érdemlett kitüntetésekben részesíté a királyné. — A Standard ismételve jelenti, hogy a gabonatörvényt legkevésbbé sem szándékozik a kormány módosítani. — Az amerikai vámjegyzék csökkentése igen nagy örömet szerze a kereskedőség közt; az ellenben nagy meglepetést okozott, hogy megnyitó beszédében Tyler elnök az amerikai pontatlan flzetést csak véletlenségnek tulajdonítá, ámbár jól kelle tudnia, hogy ez csupán némelly független tartományok ocsmány szöszegéséből származott. — Karácson másod napj. az angol muzeumot mintegy 30 ezer ember látogatta meg, kik mindnyájan legnagyobb illedelemmel viselék magokat, ámbár a nép alsóbb osztályihoz tartoztak. A khinai ritkaságokat szinte számos ember látogatta meg. — O'Connell hatályosan folytatja izgatását Irlandban, miből világos, hogy koránsem szándékozik még zárdába vonulni, mikép némelly jókedvű lapok ohajtásuk szerint rebesgeték.

Franciaország.

[Berryer kolostorba készül. Elegy.] Paris, dec. 31kén: „Több nap óta kering már azon hír, miszerint, Berryer a családjában történt számos halálozás következtében, annyira elszomorodott, hogy kolostorban szándékozik hátralevő napjait leélni, még pedig sz. Domokos szerzetöltvényében. Eleinte nem nagy hitelt adtak ugyan e hirnek, most azonban kevesen kétlik már valódiságát. Párthivei pedig csupán csak azzal vigasztalják már magokat, hogy mint hitszónok is hasznára lehet ügyöknek. A kamarákat mindenek előtt a czukorügyi kérdés fogja elfoglalni. Azt hiszik, hogy a kormány kedvezni kíván ugyan a gyarmati czukorgyártóknak, de egyszermind kármentesítendi az anyarszági gyártulajdonosakat. — Besson, Marcellange megölése miatt, halálra ítéltetett. E' bonyolult pör, nyilvános szóbeli eljárás utján csak 9 napig tartott; a hajdani titkolózó rendszer mellett alkalmasint ugyanannyi évig tartott volna, 's néhány ezer iv papiros a tanuvallomásokra is kevés lett volna. — Don Luzuriaga 17,222 frankot követelt don Carlos spanyol trónkövetelőtől; a francia törvényszékek mindazáltal oda nyilalkoztak, hogy idegeneket tárgyzató ügyekben nem bíraskodhatnak; ennélfogva a szegény hitelezőt alkalmasint csak a nagy harang fogja kielégíteni.“

É R T E S I T Ő.

Csöd erdőszgyakornoki hivatalra.

1—3. Ó cs. kir. felsége legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a sz. andrási, pécskai, facseti és rékasi kir. kamr. erdőkerületek kormányzó tisztjeihez egyegy erdőszet gyakornok százzötven, az oraviczaikhoz pedig egy erdőszetjancz százhusz pengő forint évi fizetéssel mellékeltessek. Azok tehát, kik a főnebbi fizetéseket megnyerni kívánják, az erdőszeti tudományok bevezetéséről szóló bizonyítványokkal ellátott folyamodásaikat a temesi k. kam. igazgatóságánál 1843. jan. 1től számítva hat hét alatt nyujtsák be.

Gyógyszertár-eladás.

Fejérmegyébe keblezett Adony m. városban egy jó készületű gyógyszer-tár házzal együtt, tulajdonosának halála miatt szabad kézből eladandó Bérmentes levelek által közelebb értesülhetni a feltétekrül a tulajdonos özvegy-gyel vagy Farkas József paksi gyógyszerész ural. Adony, január elején 1843.

Schmid Erzsébet, özv. gyógyszerészné. 1—3.

Haszonbéri árverés.

Békés vármegyében a t. sz. andrási urodalom mgos és ttes közbirtokos urak részükrül ugyan Sz. András helységbeni közös kir. haszonvételek, nevezetesen: 2 korcsma; 1 bolt igen alkalmas lakházzal; 5 száraz malom; 2 mézszárszék, az egyikben szalonnát és egyéb aprólékosakat mérhetni, az ezekhez tartozó kasszálóval — és a körösvizi halászat — sz. György naptól 1843. sz. György napig

Haszonbéri Árverés.

A' nméltóságú pécsi püspöki urodalom részükrül közhirre tétetik ezennel: hogy Mohács mezővárosban keblezett, de mégis az eszéki országutban levő Vörös kereszt nevezetű külső, mellyhez az urasági italokon kívül a tulajdon sernérsi jog is kapcsolva vagyon, — azután: a város piacán ez idén ujonnan építettett „magyar koronához“ czimzett más csinos vendégfogadó elegendő szobákkal, tekező- és táncztermekkel, fészerekkel és tágas istállókkel ellátva, jövő 1843dik évi január hava 21kén délelőtti órákban, a mohácsi tisztartói hivatalban tartandó nyilvános árverés utján, 1843ik évi sz. György naptól elkezdve 3 egymásután következő évre haszonbérbe fog kiadatni. Melly napra a bérleti szándékozők 10% bánatpénzzel ellátva ezennel illendően meghivatnak Nárjai Nár ay Imre uradalmi tisztartó által. —2—3

A' tek. jász- és két kun-kerületnek Jász-Berény városban fenálló rabmunkáltató intézetében készült végszűrök, különféle mineműségű pokróczok, da-

1846, azaz három évre 1843ki január hó 30ik napján regg. 9 órakor nyilvános árverés utján haszonbérbe fognak adatni, mellyre elegendő 's bátoroságos vagyonaik hiteles bebizonyítása mellett az izraeliták is hivatalosak. Egyebiránt minden feltételt előlegesen is megtudhatni Sz. András Pál József urodal. tisztartó 's közös tisztnél. 1—3.

KÖNYV-JELENTÉS.

Alulirtak a' tisztelt közönségnek jelentjük, hogy mi **kisfaludi Kaszta Ignácz** kir. udv. agens ur ezen című munkájának:

PRAXIS JURIDICA CIVILIS, et Stylare Juristarum Latino-Hungaricum

harmadik meg bővített és az újabb törvényekhez alkalmazott kiadását magunkra vállaltuk, melly már sajtó alatt is vagyon, 's nem sokára megjelenendik.

Előfizetési ára 4 for. 30 kr. Bolti ára pedig 5 for. 30 kr. p. p. Ezen jeles munkának ezelszerűségéről, közhasznáról és kivált a törvény-gyakorlókra nézve szükséges volta felől a' tisztelt közönség már eléggé tudósítva vagyon, és a' közvéleményt igazolja azon körülmény is, hogy az előbbi két kiadásának példányai már rég elkelvén, annak harmadik kiadását szükségessé tették.

Kilián és társa, pesti könyvárusok. 1—2.

rabonkint 's nagyobb tömegben, valamint helyben, ugy Pesten a' hatvani utcai fekete Elefántnál levő raktárában legjutányosabb áron szerzethetők, a' készítvények jósága felől a' fenérintett intézet kezeskedik. 2—3)

Ölta- és rözse-eladás.

A' kir. Ráczevi urodalom főtisztai hivatala részükrül közhirre tétetik: hogy f. h. 14én a' lakóhegyi téglaházánál [Téténynek általellenében] 150 öl aljas puha fa; 19kén az ujfalusi fa-raktárban levő 6.000 esomó puha rözse, és 20kán a' ráczevi kastélyban 30 ölkemény és 60 öl puha-fa, délelőtti 10 órakor árverés utján készpénzbeli fizetés mellett eladatni fog.

Kelt Promontórbán januárius hó 4kén 1843.